

LİDYA

Krallığı

KARAKUS

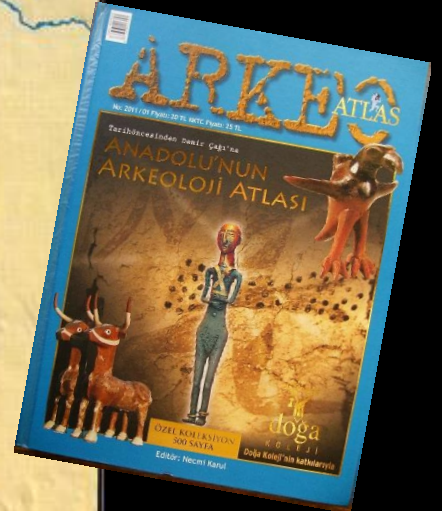

Deniz aşırı Ticaret Yolları

İÖ 14.-4. Yüzyıllar

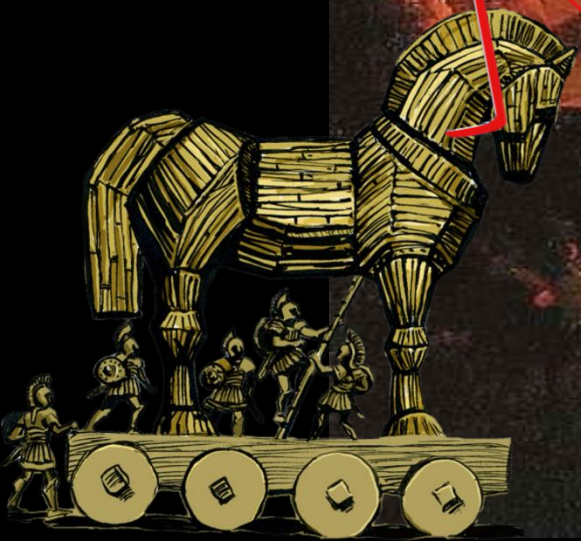
Bir yerden başka bir yere taşınan eşyalar, ticari mallar, yazılı metinler, betimler ve efsaneler kültürel ve ticari ilişkiler ile ticari yollar hakkında bilgi verir. Bu yolların belirlenmesinde meteorolojik bilgiler de önemli rol oynar. Rüzgar ve akıntılar yönü yelkenli ticari gemilerin yola çıkmasını etkiler. Homeros'un İlyada destanında da Akaların yola çıkmak için uygun rüzgarı beklediğinden bahsedilir. Deniz yollarının yanı sıra kara yollarının da kullanıldığı bilinir. Yazılı kaynaklar yüklerin eşek kervanları ile taşındığını aktarır. Tüm bu bilgiler birleştirildiğinde hem denizden hem de karadan doğu-batı ve güney-kuzey yönlerinde yoğun bir iletişim ağının mevcut olduğu anlaşılıyor.

KARAKUS

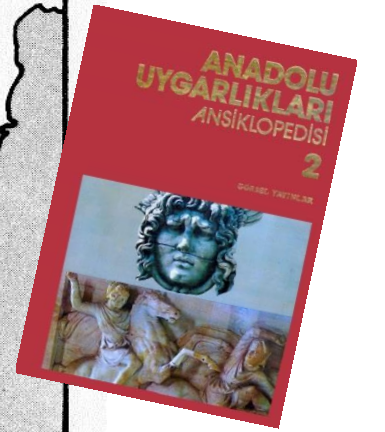
KARAKUS

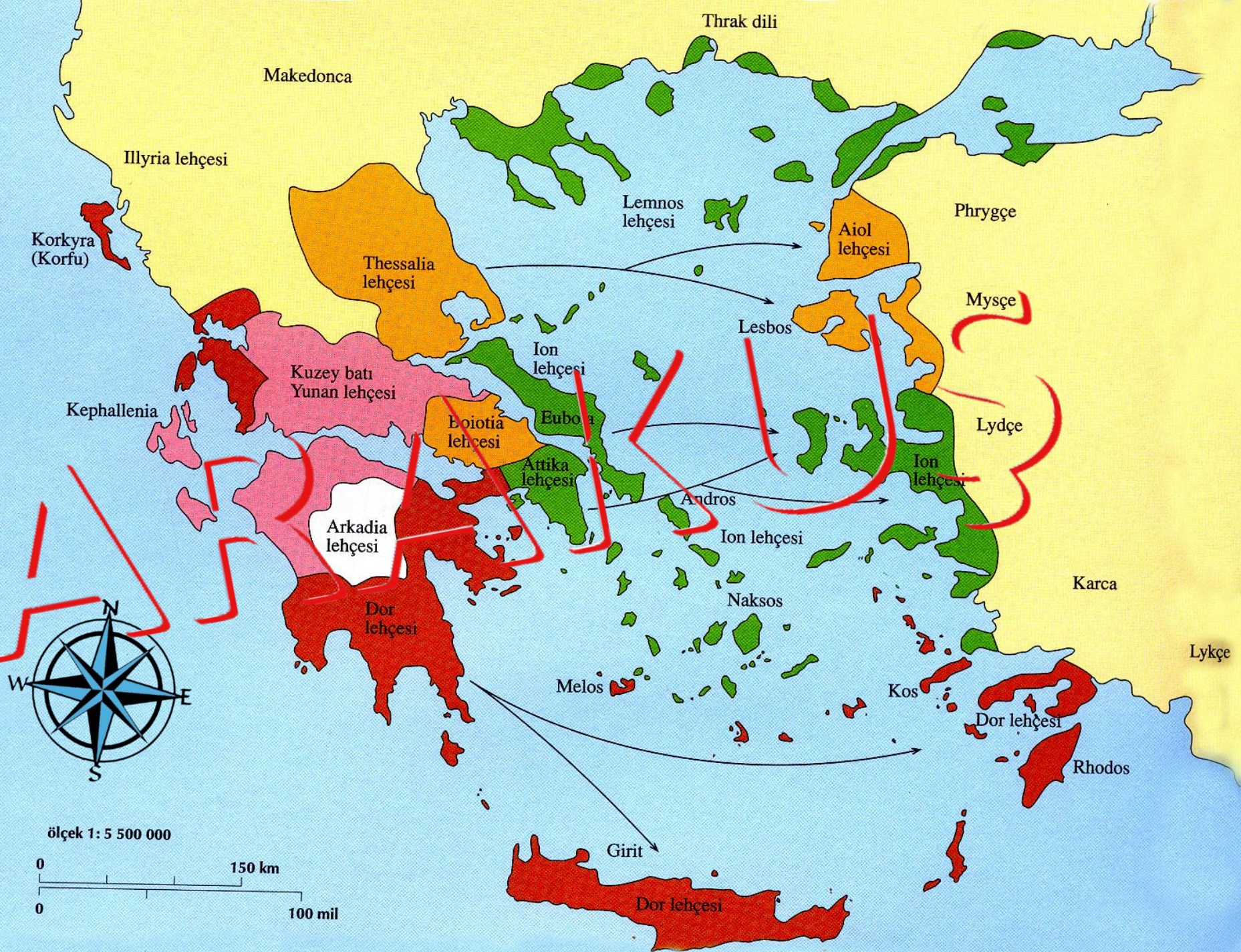

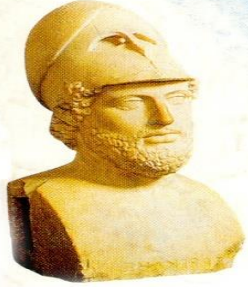

Yunanlıların Anadolu'ya göç yolları ve Anadolu'daki Yunan yerleşmeleri

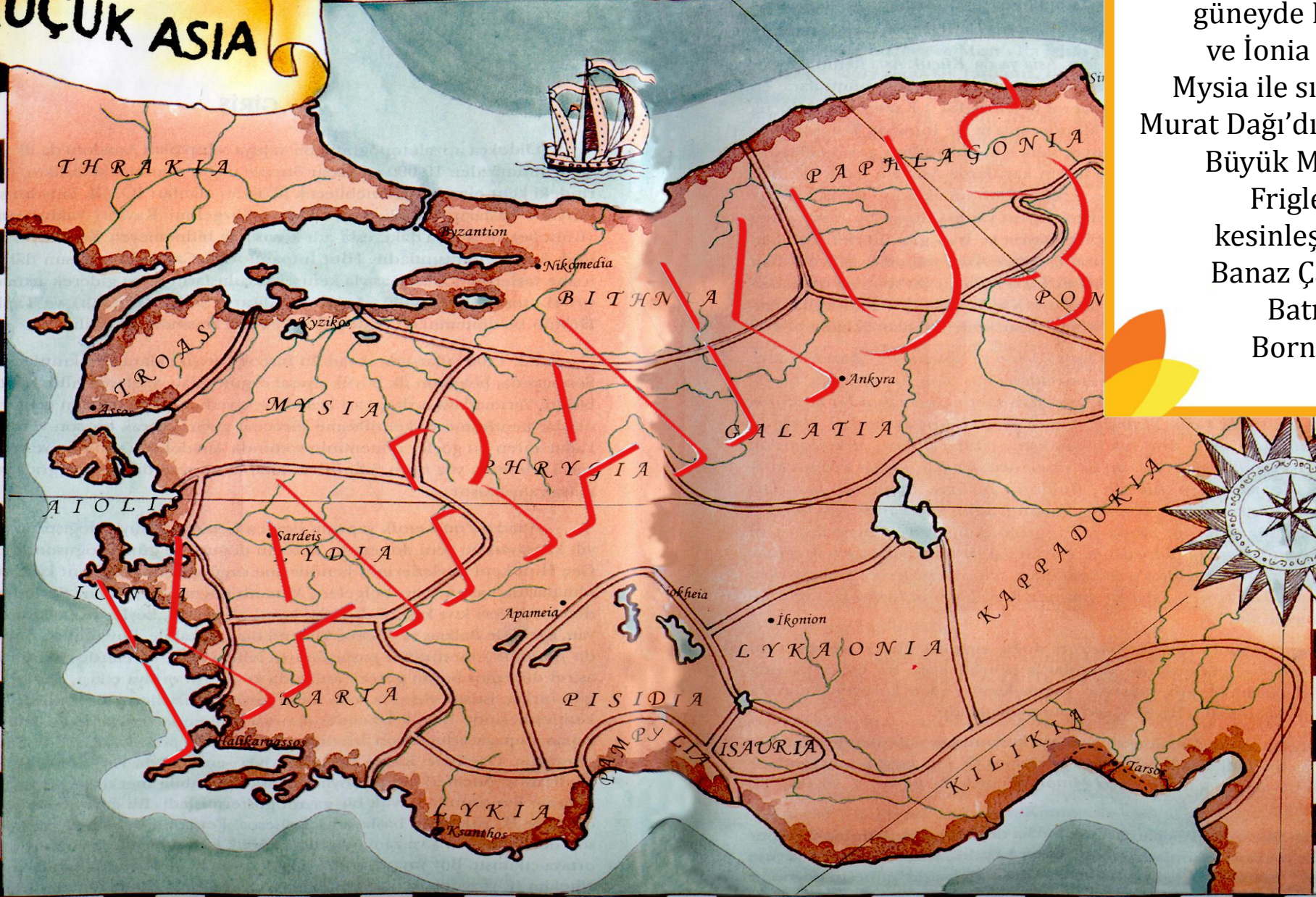

0 50 100km
Başkent Sardis ve çevresi
Lydia yayılım alanı

KÜÇÜK ASIA

L Lydia kuzeyde Mysia, doğuda Frigya, güneyde Karia ve batıda da Aiolis ve İonia bölgeleriyle komşudur. Mysia ile sınırları Demirci Dağları ve Murat Dağı'dır. Güneyde, Aydın Dağları ve Büyük Menderes Irmağı sınırdı. Friglerle olan doğu sınırı kesinleştirilememekle birlikte Banaz Çayı'na kadar götürülür. Batıda bugünkü İzmir, Bornova'ya kadar uzanır

KÖKENLERİ

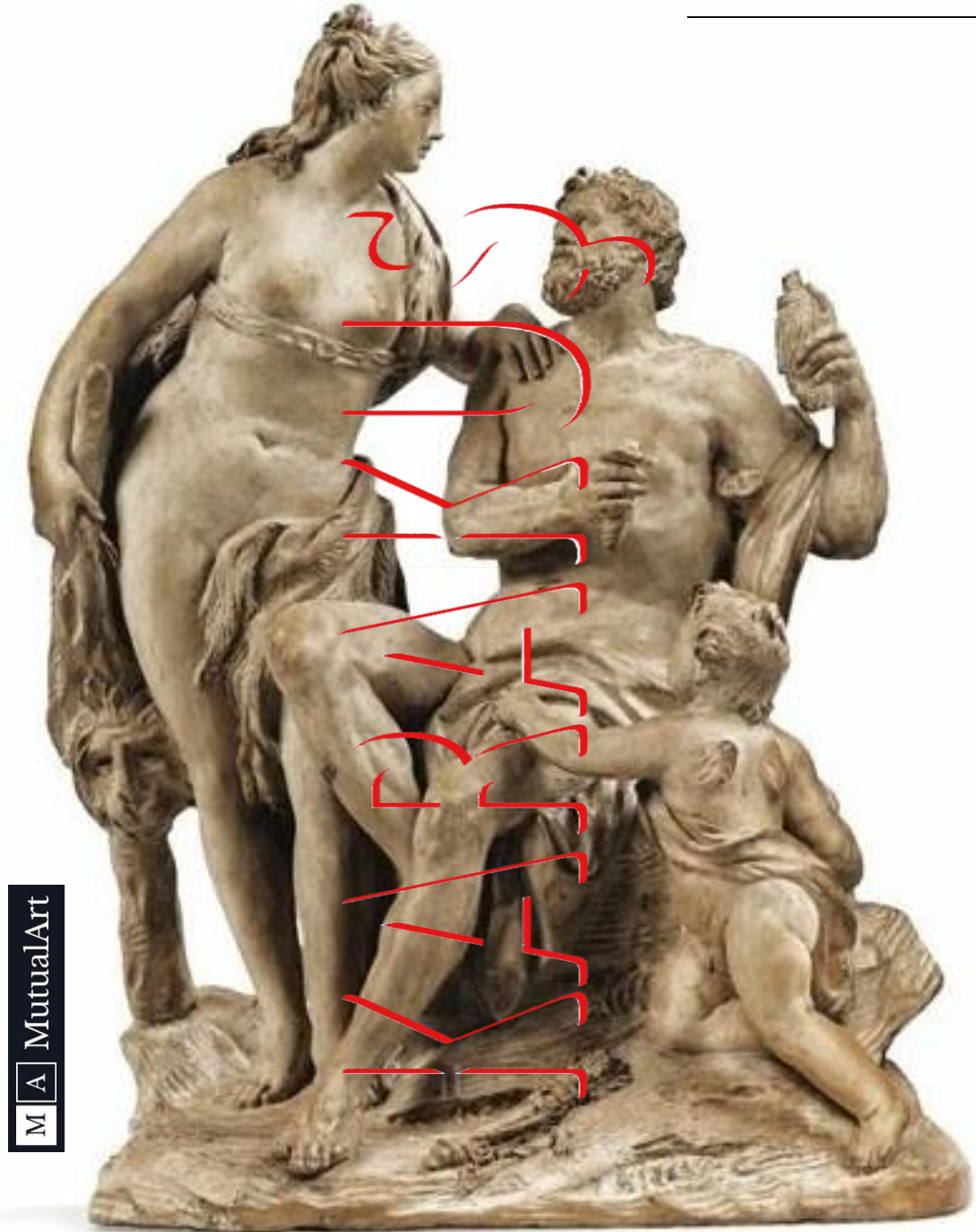
Lydia ülkesi Hitit İmparatorluğu döneminde Arzawa adıyla anılan bugünkü Ege bölgesindeydi. Hitit metinlerinde buraya “Şeha (Gediz) Irmağı Ülkesi” denilmekteydi ve küçük bir krallıktı. Lydialılar Anadolu yerlisi bir halk olmalıdır, bunlar Hitit - Luvi kökenli halklardır.

Dil bilimciler Lydia dilini Hint-Avrupa dil grubunun bir lehçesi olarak sınıflandırmışlardır; Fenike alfabesini kullanmaktaydılar.

Daha sonra batıdan yapılan göçler farklı etnik yapıları da bölgeye getirmiştir. “Ege Kavimleri Göçü” sonrası göçebe halkların nüfus üzerinde ezici çoğunluğu görülmektedir. Göçebe halkların en önemlileri Thraklardır.

Klasik Batı kaynakları Lydia’yı, Atıad ve Heraklid / Tylonid adlı iki sülaleye bağlarlar. Bu anlatılar tamamen mitolojik içeriklidir.

Oikhalia kralı Evrytos bir ok yarışması düzenler ve kazananı kızı Iole ile evlendirme sözü verir. Herakles kazanmasına rağmen kral kızını vermez ve bu sözünden vaz geçer. Herakles öfkeyle Evrytos'un oğlu İphitos'u öldürür. Herakles bu suçtan arınmak için Delphoi kahinlerine danışır ve arınmak için üç yıl köle olarak hizmet görmesi gerektiğini söylerler. Lydia'nın dul kraliçesi Omphale'ye köle olarak satılır. Omphale ve Hercules birbirine âşık olur ve bu ilişkiden 3 tane oğlu olur. Bu mitosa göre Lidya'nın Herakles sülalesi 3 oğuldan meydana gelmiştir”

KURULUŞ EFSANESİ

Mermnad sülalesinden tahta geçen ilk kral Gyges'tir; Herodotos şöyle aktarır: Heraklesoğulları soyunun son kralı Kandaules eşi Nyssia'yı dünyanın en güzel kadını olarak düşünür. Bunu komutanlarından Gyges'e söyler; Gyges'in onaylamasını içten bulmaz ve ispatlamak için gözleriyle karısının güzelliğini çıplak olarak görmesini ister. Gyges karşı çıksa da, Kandaules bunu yaptırır. Karısı Gyges'i görür ve kocasını suçlar. İntikam almak için Gyges'i baştan çıkarır ve Kandaules'i öldürterek tahta geçmesini sağlar.

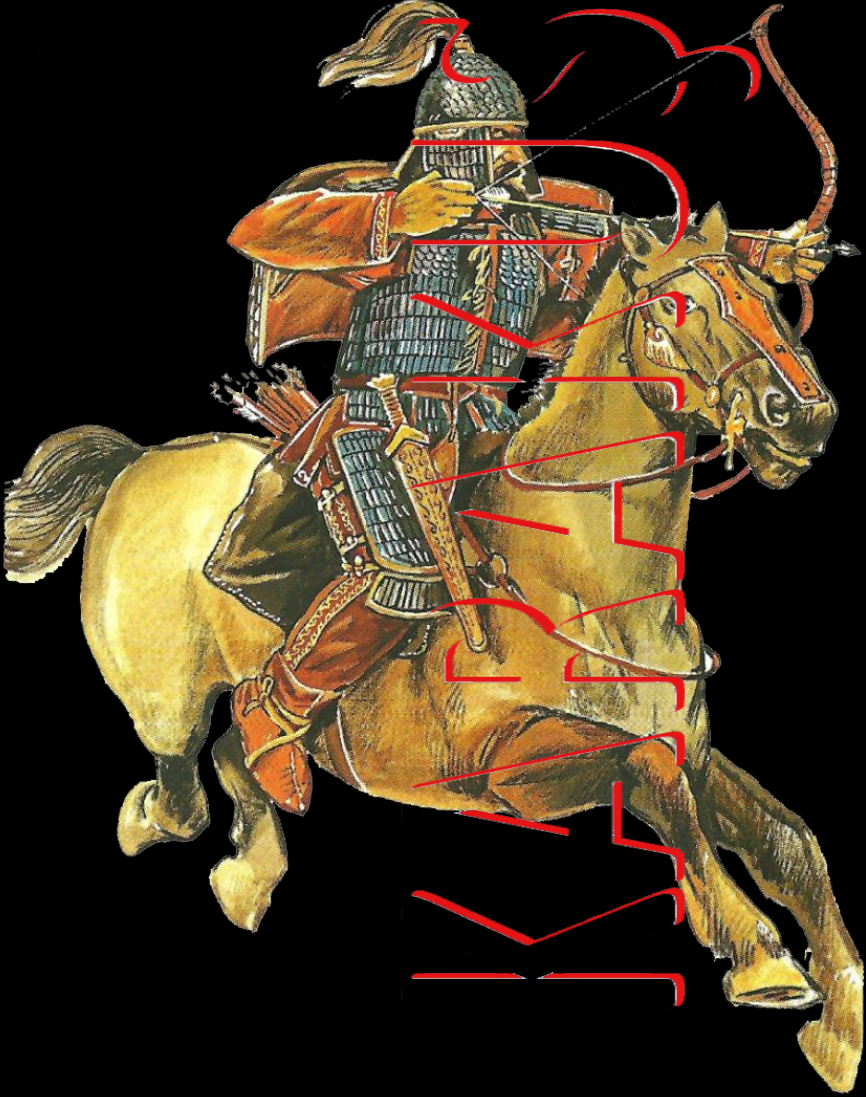

GYGES (İ. Ö. 680 - 645)

Gyges tahta geçtiğinde İonya'ya saldırır ve Miletos, Smyrna gibi şehir devletlerini ele geçirir. Manisa Ovası'na kadar bölgeyi egemenliği altına alır. Gyges'in bu bölgelere saldırısı özellikle bölgedeki altın yataklarına bağlanmaktadır. Bunun yanında doğu ile batı arasındaki ticaret yolları merkezinde bulunması da önemli bir nedendir.

GYGES (İ. Ö. 680 – 645)

Bu dönem Kimmerler Kafkasya'dan Anadolu'ya girer. Urartularla yaptıkları savaşlar sonrasında Batı Anadolu'ya doğru ilerlerler.

Frigya'yı yıktıktan sonra Lydia kapılarına dayanırlar.

Gyges bunlarla uzun süren mücadeleler eder; Asur İmparatorluğu'yla diplomatik ilişkiler kurarak düşmanı topraklarından uzaklaştırmaya çalışır.

Asur'dan söz almasına rağmen destek gelmez.

Gyges, Kimmerlerle yaptığı bir savaşta ölür.

Yerine oğlu Ardys tahta geçer.

Ardys de Kimmerlere karşı duramaz.
Başkent Sardes Kimmerlerce talan edilir.
Tüm bu yıkımı Ardys, zapt edilemeyen
Akropolisten hüznle seyreder.
Ardys'ten sonra oğlu Sadtyattes ve ondan sonra
Alyattes (İ. Ö. 611 - 561) tahta geçer. Kimmerlere
karşı büyük bir zafer elde eder; Kimmer akınlarını
durdurur ve onları Kızılırmak'ın doğusuna sürer.

KARA

Alyattes Frigya başkenti Gordion ele geçirilir ve burada bir garnizon kurulur. Böylece Lydia sınırı Kızılırmak'a kadar genişler. Bu esnada doğuda Güney İran topraklarında büyük bir Med hareketliliği vardı.

Orta İnan'da Bulunan Medler,
Babil ve İskitlerle birleşerek
Asur İmparatorluğu'nu ve ardından
Urartu Krallığını yıkarlar.

Med Kralı Kyaksares (İ. Ö. 625 - 585)
egemenliğini Kızılırmak'a kadar genişletir.

Lydia ve Med güçleri 590 ile 585
yılları arasında hep savaş halindeydiler.
Savaşlarda iki tarafta galip gelememişti.

28 Mayıs 585 tarihinde yapılan
savaş sırasında olan güneş tutulması,
tanrıların savaşı istemediğine yorumlandı,
iki devlet arasında antlaşma yapıldı.

Kızılırmak iki devlet arasında sınır oldu.

Alyattes kızını Kyaksares'in oğlu veliaht
Astyages'e vererek antlaşmayı güçlendirdi.

Bu dönem İnan içlerindeki Persler
güç kazanmaya başladı ve
Kyros (İ. Ö. 559 -529) önderliğinde
Med Krallığı'na son verdiler.

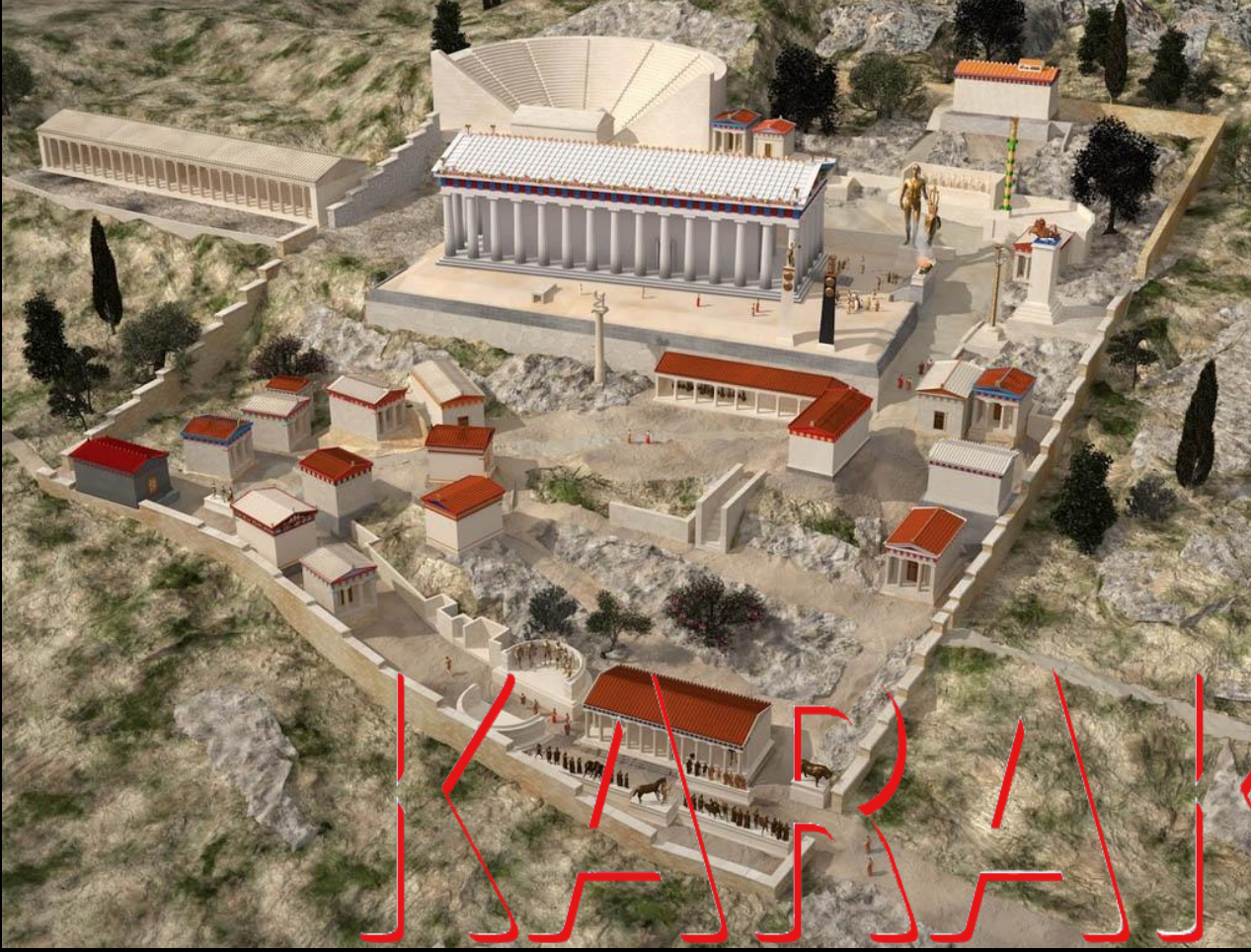
KARAKUŞ

Savaş denk koşular altında sürüyordu ki, altıncı yılda, bir çarpışma sırasında ve ortalığın en çok karışmış olduğu bir anda gündüz, birden yerini karanlığa bıraktı. (...) Lydialılar ve Medler gün ortasında gece olduğunu görünce çarpışmayı kestiler ve hemen bir barış sözleşmesi yaptılar.

Bu gelişmeler Med Krallığında olurken Lydia'da Alyattes oğlu Kroisos (İ. Ö. 560 – 547) tahta geçer. Kroisos zenginliği ve cömertliğiyle ün salmış bir kraldı. "Karun kadar zengin" deyimini Kroisos'a dayandırılmaktadır. Efes'teki Artemis (Diana) tapınağı masraflarını karşılamıştır. Kroisos Perslerle ilgi kahinlere danışmıştır; kehanetle ünlü olan Apollon Delphoi tapınağına gitmiş. Kahinlerin " iki gücün savaşında büyük bir krallık yıkılacak" kehanetini kendi zaferi olarak görmesi sonucu Kapadokya bölgesine geçerek savaşı başlatır.

K

roisos, Halys Nehri'ni geçerek Kapadokya'nın aşılması oldukça zor bir bölgesi olan Pteria'ya saldırdı. Orada bir kamp kuran Kroisos, yakınlardaki Kapadokya tarım alanlarını yok etmeye devam etti, Pteria'nın başkentini ele geçirerek vatandaşlarını köleleştirdi. Dış yerleşimdeki köylüler kaçmak zorunda kaldılar. Pers kralı Kyros Anadolu üzerine sefer başlattı. Geçtiği topraklarda ordusuna asker topladı. Lydia ordusu ile **Pteria** bölgesinde karşılaştı (İ.Ö. 547). Üç ay süren bu savaşta galip gelen olmadı.

M

evsim kışa geldiğinden Kroisos Sardes'e geri döndü ve paralı askerleri ordudan terhis etti.

Kyros Anadolu'dan çekilmeyerek her şeyi izledi ve fırsatı değerlendirerek Sardes'e saldırdı.

Her iki ordu da Sardeis'in surlarının dışındaki

Thymbra ovasında karşılaştı (İ.Ö. 547).

Lydia ordusunun süvarileri en önemli gücüydü, Kyros'un danışmanı Harpagos'un yük develerini

süvarilerin üzerine saldırtma düşüncesi

ilk defa deve gören hayvanların

ürkmesi nedeniyle başarılı oldu.

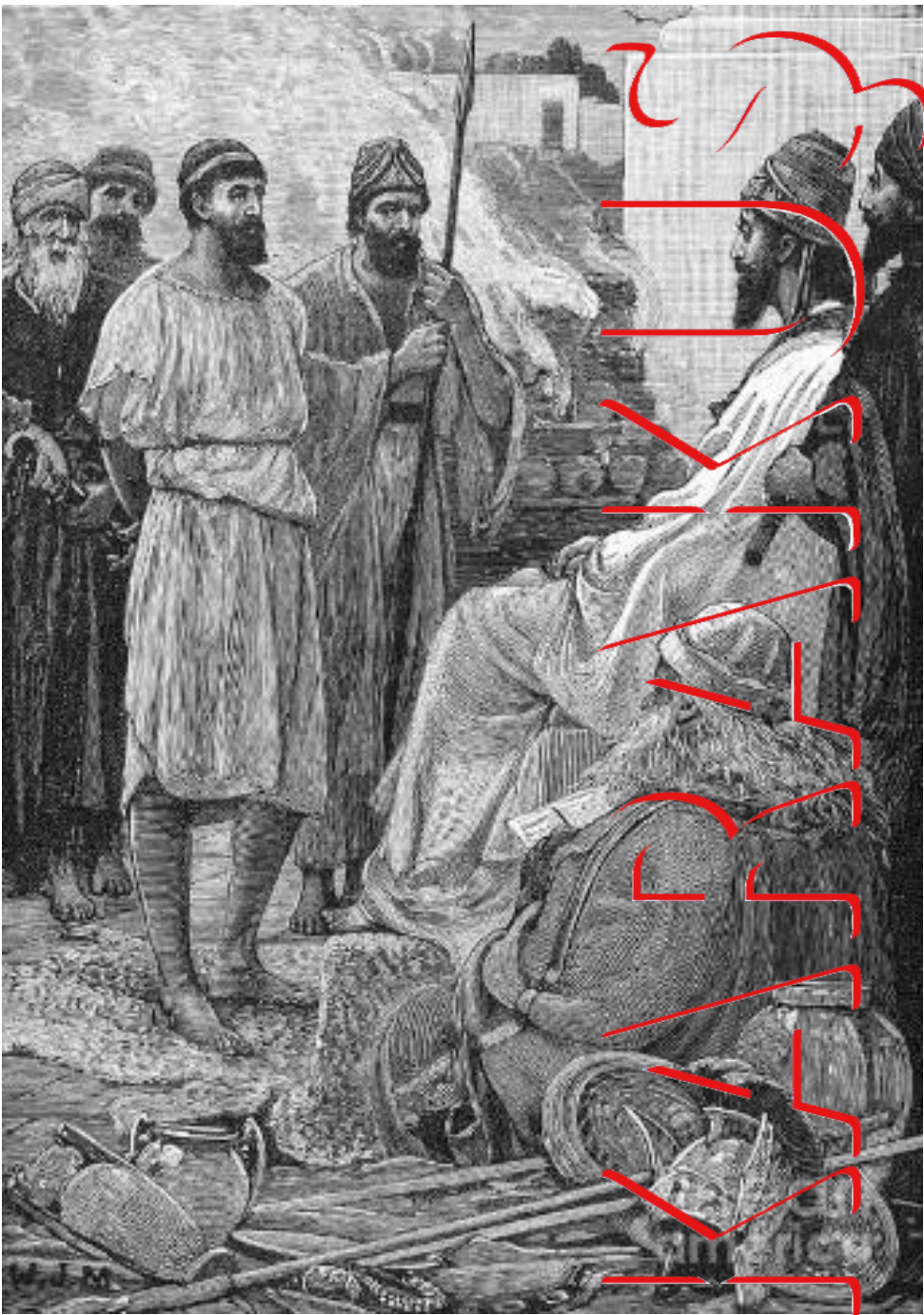
Ovada Lydia ordusu dağıldı ve yenildi.

Kuşatmada da surun açığı bulunarak şehir de feth edildive Lydia Krallığı son buldu.

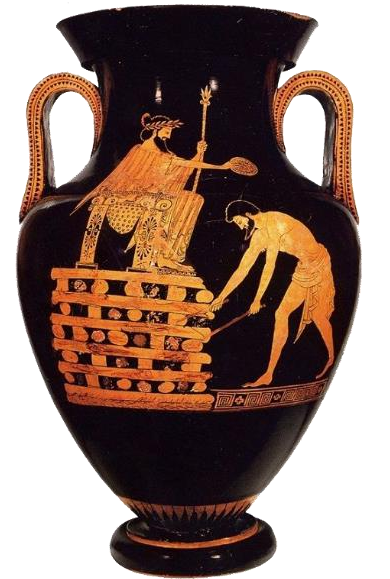

KARAKUS

Yakalananan Kreisos Kyros tarafından hazırlatılan odun yığnında yakılarak ölüm cezasına çarptırılır. Herodot ve farklı anlatımlarda Kreisos bu cezadan kurtulur Hatta Kyros'a danışman olur.

Lydia Kralları

Kandaules ..... Heraklid/Tylonid

Gyges (687-645) ..... Mermnad

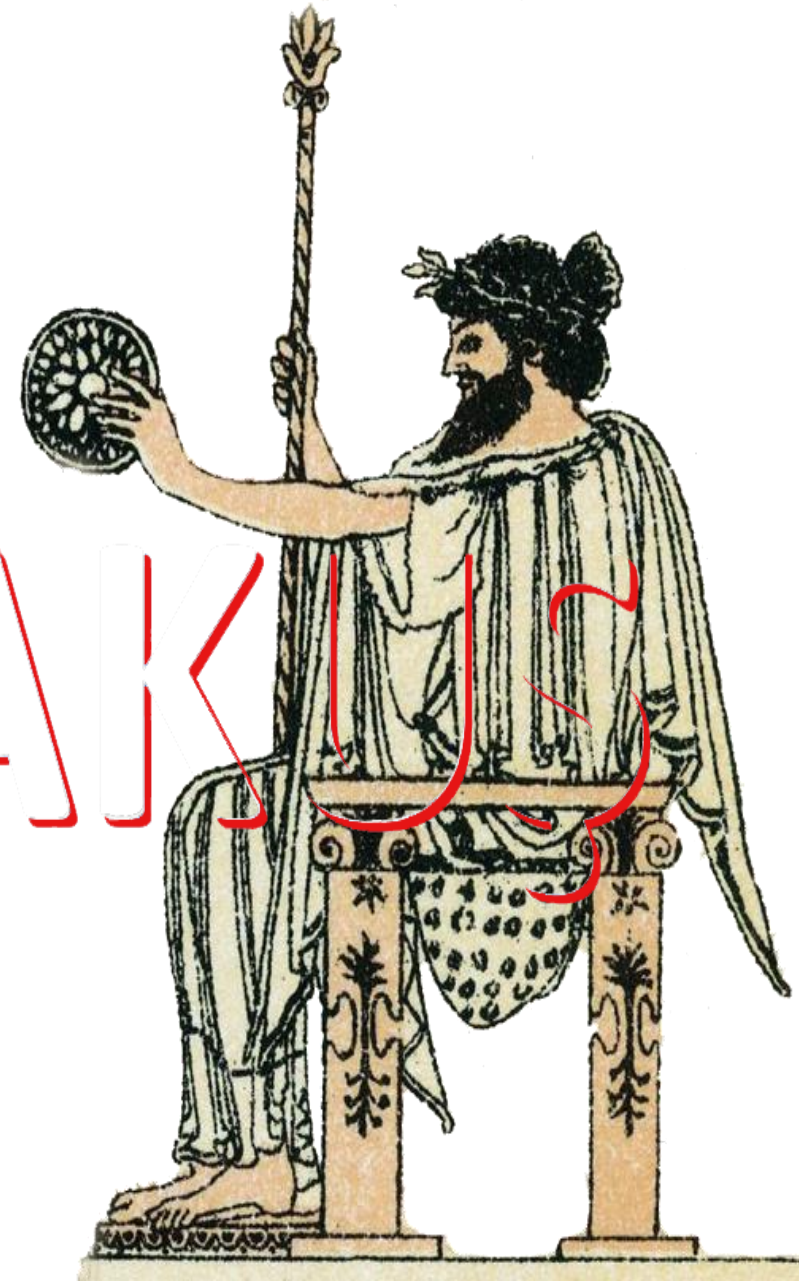
Ardys (644-625)

Sadyattes (624-612)

Alyattes (611-561)

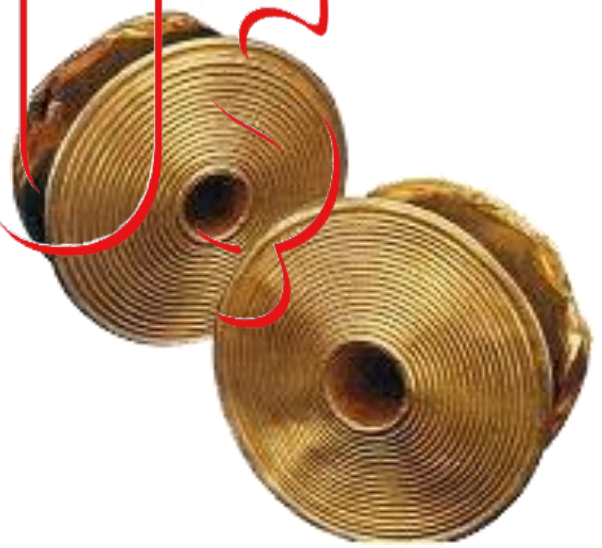
Kroisos (560-547/46) Pantaleon

KARAKUS

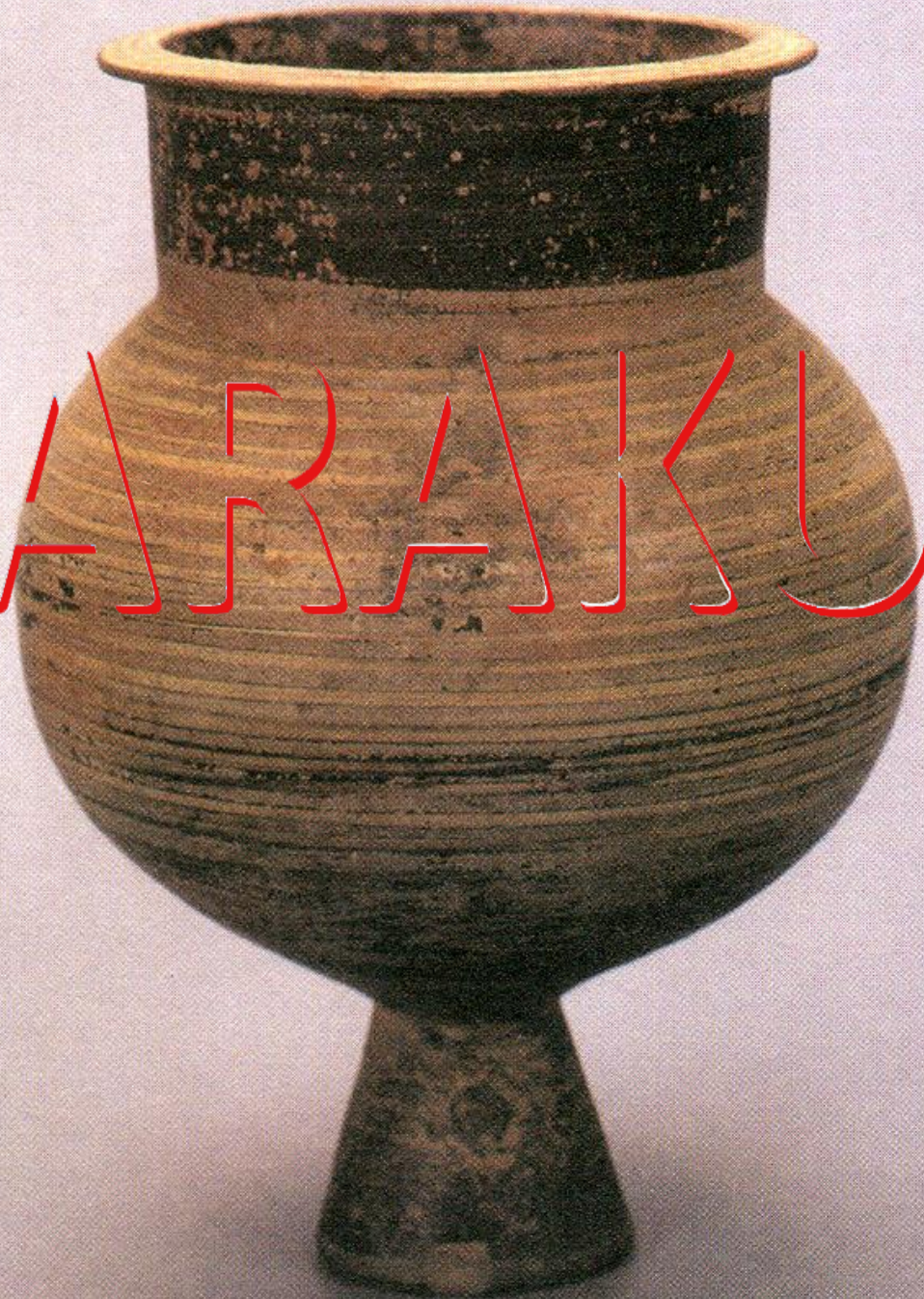

KARAKUS

KARAKU

KARAKUS

KARAKUS

METROPOLITAN MUSEUM

KARAKUS

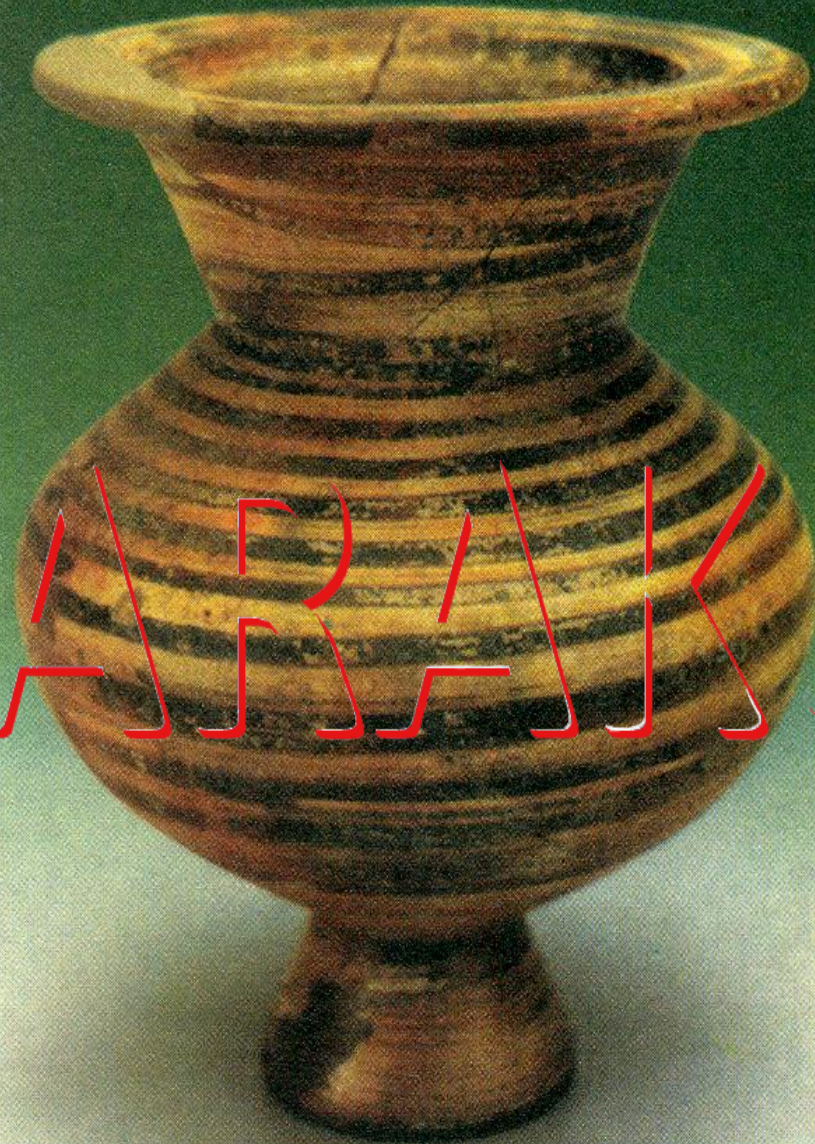

كرباكوس

KARAKUS

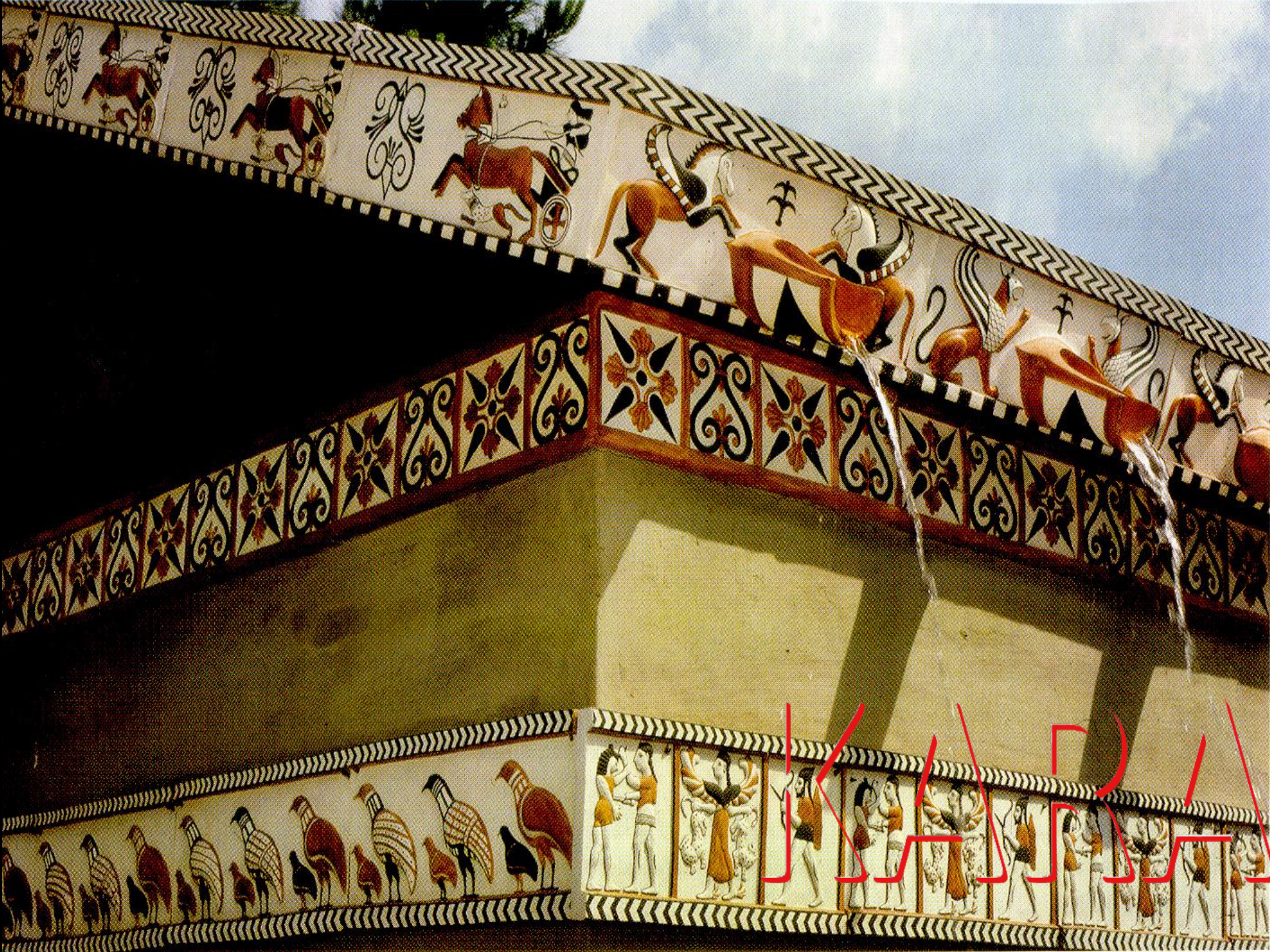

© ARCHEOLOGICAL EXPLORATION OF SARDIS/HARVARD UNIVERSITY

KARAKUS

AKROPOLIS

